

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Остапівська Ірина

Свистун Надія

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк

Для сучасної стратегії розвитку національної школи характерним є зростання уваги до особистості школяра. У даному контексті, одне із першочергових завдань сучасної шкільної освіти полягає у відкритті творчих здібностей кожної дитини, наданні своєчасної та кваліфікованої допомоги на шляху власного творчого розвитку. Варто зазначити, що на сьогодні серед наукового загалу побутує думка, згідно якої кожна людина є обдарованою у певній сфері діяльності. Таким чином, реалії сьогодення передбачають створення максимально сприятливих умов для розвитку творчих здібностей під час вивчення усіх дисциплін початкової школи. Як результат – сучасні педагоги повинні планувати, організовувати та проводити навчальний процес забезпечуючи можливість не просто засвоювати знання, уміння і навички, але й знаходити їх творче застосування.

Проблема творчості та розвитку творчих здібностей носить полінауковий характер. Її досліджували численні вітчизняні та закордонні психологи, фізіологи, філософи, педагоги. Особливої уваги заслуговують дослідження педагогічних нюансів формування творчих здібностей Ш. Амонашвілі, М. Монтессорі, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін., а методичні аспекти застосування математики для розвитку творчого потенціалу дітей, зокрема, – М. Богдановича, Я. Козак, Ф. Рівкінд, С. Скворцової та ін.

У контексті нашого дослідження під творчими здібностями будемо розуміти стійкі властивості людини, що виявляються у її навчальній, виробничій та іншій діяльності та становлять необхідну умову її творчого розвитку [2, с. 7]. Вони полягають в умінні виконувати міркування виходячи за рамки сформованих задалегідь вимог, відхилятися у процесі мислення від звичних традиційних норм, генерувати найрізноманітніші оригінальні ідеї, знаходити нестандартні способи практичного розв'язання різних завдань [1]. Таким чином, основне завдання учителів молодших класів під час вивчення математики полягає у використанні засобів навчання математики для виховання особистості здатної ефективно діяти в умовах сьогодення, і у неостанню чергу творчої людини, котра може і вмє використовувати набуті на уроках знання, уміння та навички для вирішення практичних завдань, як звичних, так і неординарних. Для розвитку творчого мислення учнів на уроках математики у початкових класах педагоги можуть використовувати цілу низку педагогічних засобів. Серед них можна виділити:

- 1) обґрунтоване поєднання традиційних і новітніх форм, методів, засобів навчання;
- 2) використання активних і інтерактивних методів навчання;

- 3) доцільний підбір змісту навчального матеріалу;
- 4) використання проблемного навчання із опорою на зону найближчого розвитку школярів;
- 5) створення емоційно-доброзичливої пошукової атмосфери;
- 6) використання ситуації успіху, котра позбавить учнів боязні самостійної роботи, висування власних стратегій діяльності тощо. Таким чином мислення школярів стає гнучким, самостійним, дедалі рідше піддається впливу шаблонів, звичних схем діяльності тощо.

Розглянемо кілька методичних прийомів формування творчих здібностей на уроках математики у початкових класах на прикладах.

Вже у першому класі можна запропонувати учням завдання на асоціювання та порівняння під час вивчення цифр. Наприклад, давати учням завдання визначити на що, на їхню думку, схожа та чи інша цифра пояснити, чому. За допомогою такого простого прийому у дітей будуть розвиватись уява та фантазія, якості надзвичайно важливі для розвитку творчих здібностей.

Ще одним цікавим завданням для дітей є розв'язування віршованих задач. Такі задачі, як правило, є не складними й використовуються для усної лічби. Учні на слух сприймають римовані рядки задачі і це сприяє виробленню у них навичок римування.

Для розвитку художніх здібностей можна також використовувати завдання-розмальовки. Подібні завдання сприятимуть формуванню відчуття кольорової гами дітьми, а також навчать їх гармонійно поєднувати кольори.

Для того, щоб краще розвивати творчі здібності учнів, після розв'язування задач із підручника, доцільно пропонувати учням змінити їх умови і дати відповідь на запитання на зразок: «Що буде, коли...». Варто практикувати і самостійне складання учнями задач за малюнком, за певними даними. Інколи варто пропонувати учням скласти власні задачі, які б найбільш повно виражали головне і найсуттєвіше в змісті вивченого матеріалу. Таке завдання дозволяє учням визначити базові змістовні зв'язки між окремими складовими пройденого матеріалу. Складання задачі часто вимагає роздумів, які під час розв'язку готових задач не потрібні. Тому складання задач сприяє розвитку творчого мислення учнів.

Підсумовуючи проведену дослідницьку роботу можна констатувати, що розвиток творчих здібностей це важливий психолого-педагогічний процес, основними умовами реалізації якого є активація здібностей, пізнавального інтересу до навчання, а також науково-діяльного і евристичного мислення.

1. Рогозина В. Педагогические условия развития творческих способностей на уроке / В. Рогозина // Воспитание школьников. – 2007. – № 4. – С. 28–30.

2. Теплов Б. М. Проблемы индивидуальных различий [Текст] / Б. М. Теплов. – М., 1961. – 536 с.